

Fråga om den allmänna va-anläggningen på grund av ledningsdragningen kunde anses ha fått en olämplig utformning och huvudmannen därför skulle vara skyldig att ordna en för anslutningen nödvändig pump på fastigheten. (19 § 2006 års lag)

P-OL och L-LL äger tillsammans fastigheten Sjöbo Hemmestorp 7:24 (Va 153/09). KS och LSA äger tillsammans Sjöbo Hemmestorp 7:25 (Va 154/09). Fastigheterna är belägna inom verksamhetsområdet för Sjöbo kommuns (kommunen) allmänna vatten- och avloppsanläggning.

P-OL, L-LL, KS och LSA yrkade att Va-nämnden ska fastställa att kommunen är skyldig att sörja för att nödvändiga pumpar och andra nödvändiga anordningar kommer till stånd i anslutning till deras fastigheter, så att de ska kunna ansluta dem till den allmänna spillvattenanläggningen utan andra kostnader än anläggningsavgiften.

Kommunen bestred yrkandet.

Sökandena anförde:

P-OL, L-LL, KS och LSA har till stöd för sin talan anført i huvudsak följande. Hemmestorp är ett gammalt fritidshusområde där fastighetsägarna tidigare löst va-frågorna enskilt. Kommunen arbetade med projekteringen av och förbättringarna inför en allmän spillvattenanläggning i flera år. Vårvintern 2009 inledde man anläggningsarbetena och under sommaren samma år var man framme vid deras fastigheter. Det befanns då att ledningarna inte förlagts till ett större djup än 1,5 meter, trots att källargolvsnivåerna för deras del låg på cirka 2,5 meter. Eftersom de tidigt i processen upplyst såväl kommunen som dess projektör respektive entreprenörens platschef om att deras fastigheter, till skillnad från flertalet, var försedda med källare, blev de ytterst förvånade när kommunen förklarade att det var de själva som förväntades bekosta de pumpar som på grund stamledningens läge var nödvändiga för att möjliggöra anslutning. – Redan av kommunens egna uppgifter framgår att orsaken till det inträffade är bristfällig projektering och inte resultatet av ett medvetet beslut. Att i efterhand göra gällande att "kommunen nog hade gjort samma bedömning om man vetat" är inte acceptabelt. – Den modifikation av anläggningen som krävts för att de skulle kunna anslutas utan extra anordningar är av mindre omfattning än vad kommunen ger sken av: En enkel mätning ger vid handen att det inte rör sig om mer än en omkring 150 meter lång sträcka som hade behövt göras djupare. Om kommunen inte slarvat med projekteringen hade problemet aldrig uppstått. De kan inte tänka sig att kommunen ska kunna hänvisa till vattentjänstlagen som ett sätt att i efterhand skyla över en bristfällig projektering. – Sammanfattningsvis bör kommunen således åläggas anlägga de nödvändiga pumpanordningar som krävs för att de ska kunna ansluta sig till anläggningen, vilket är innebörden av 19 § vattentjänstlagen. Har man gjort ett misstag får man rätta till det, kommunen precis som alla andra.

Kommunen anförde:

Kommunen har till stöd för sin talan anført i huvudsak följande. Utvidgningen av verksamhetsområdet, som omfattar vattentjänsterna dricks- och spillvatten, är ursprungligen föranledd av ett beslut av länsstyrelsen, som år 2004 förelade kommunen att utvidga anläggningen i delar av Hemmestorp. Verksamhetsom-

rådet består av tre delområden, Hemmestorp Boke, Hemmestorp Björke och Hemmestorp Fure, och omfattar sammanlagt 180 fastigheter. Områdena inrättades ursprungligen för fritidsändamål, men inslaget av permanentboende har successivt blivit allt större. Sökandenas fastigheter är belägna i Hemmestorp Fure, som i huvudsak består av enklare fritidshusbebyggelse från 60-talet med enstaka inslag av hus med mer konventionell standard. I samhället finns totalt 141 tomter, varav 129 är bebyggda. Endast ett fåtal av dessa byggnader är försedda med källare. – Största delen av spillvattenanläggningen är utförd med självfall. Utöver en pumpstation inne i samhället är två pumpar anlagda längs överföringsledningen till reningsverket. Längs den aktuella ledningssträckan, som betjänar 19 fastigheter, är det av tre källarfastigheter bara sökandenas fastigheter som behöver utrustas med särskild pump, medan den tredje är belägen på sådan höjd att den klarar sig med självfall. Genomsnittsdjupet på schaktet för spillvattenledningen är cirka två meter, med ett maximalt djup på cirka 3,4 meter. – För att förse sökandenas fastigheter med självfallsanslutningar hade kommunen behövt sänka ledningen med ytterligare 1,5 meter till en uppskattad merkostnad om mellan 350 000 och 400 000 kr, vartill även kommit fördyringar i form av sänkning av en av en central pumpstation: merkostnader som kommunen inte ansett ekonomiskt försvarbara mot bakgrund av det obetydliga antalet källarfastigheter. Inte heller hade det varit rimligt att låta övriga vaskollektivet bära de extra kostnader som en anpassning av ledningsnätet till sökandenas hade fastigheter inneburit.

Va-nämnden yttrade:

Enligt 19 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster, vattentjänstlagen, ska huvudmannen ordna de pumpar och andra särskilda anordningar som på grund av den allmänna va-anläggningens konstruktion eller utförande behövs på en fastighet för att fastighetsägaren ska kunna använda va-anläggningen. Bestämmelsen utgör ett undantag från huvudregeln om att förbindelsepunkten, som normalt är placerad i fastighetens omedelbara närhet, utgör gräns för var huvudmannens ansvar för va-anordningarna slutar och fastighetsägarens ansvar börjar (se 12-13 §§ vattentjänstlagen). Anordningar som enbart är motiverade av en eller ett fåtal fastigheters eget behov har dock inte avsetts omfattas av huvudmannens ansvar enligt 19 § (se prop. 2005/06:78 s. 140).

Verksamhetsområdet omfattar ca 180 fastigheter. I området Hemmestorp Fure där sökandenas fastigheter är belägna finns 129 bebyggda tomter. Endast ett fåtal av dessa är försedda med källare. Den aktuella ledningssträckan betjänar 19 fastigheter varav tre har källare. För alla 19 utom sökandenas två fastigheter har kommunen erbjudit anslutning med självfall. Skälet till att sökandena inte erbjudits detta är att deras fastigheter har källare och att en anslutning med självfall därför skulle ha krävt att huvudledningen förlagts på en lägre nivå vilket skulle lett till betydande fördyringar.

Sökandena har i och för sig inte ifrågasatt kommunens val av system för anläggningen som sådan (i huvudsak ett självfallssystem) eller på den aktuella ledningssträckan. Det är inte heller systemet i sig som har nödvändiggjort en pump på den aktuella fastigheten och det finns inte fog för kritik mot valet av system. Frågan är dock om den allmänna va-anläggningen på grund av led-

ningsdragningen kan anses ha fått en olämplig utformning och huvudmannen därför ska vara skyldig att ordna pumpen.

Vid överväganden kring ledningsdragningen måste kommunen tillerkännas en relativt stor frihet även om det, inte minst med tanke på de ekonomiska konsekvenserna, bör kunna krävas att valet sker under tillbörligt hänsynstagande till samtliga föreliggande omständigheter av betydelse. Således bör i kalkylen inte bara kostnaderna för den allmänna anläggningen beaktas utan även alla de kostnader som på olika sätt drabbar fastighetsägarna direkt.

Utredningen i målet visar att terrängförhållandena i området är sådana att fastigheterna i och för sig vid en lägre placering av förbindelsepunkten hade kunnat anslutas med självfall. Detta hade emellertid vid de befintliga servislägena krävt att stamledningen sänkts med ca 1,5 meter. Kommunen har bedömt den extra kostnaden för detta till mellan 350 000 och 400 000 kr samt tillagt att det även skulle ha inneburit en fördyring i form av kostnader för sänkning av en pumpstation som finns på överföringsledningen till reningsverket. Uppgifterna har inte ifrågasatts av sökandena och får godtas.

Mot de extra kostnaderna ska ställas fastighetsägarnas kostnader för den lokala pumpen. Fastighetsägarna har härutöver särskilt pekat på att de i ett tidigt skede upplyste kommunen om att deras fastigheter, till skillnad från de flesta andra, var försedda med källare och att kommunen ändå placerade förbindelsepunkten i ett läge som inte medger anslutning med självfall.

Va-nämnden finner att ledningsdragningen på den aktuella sträckan har gjorts på ett vedertaget sätt. Vad som framkommit ger inte stöd för att ledningarna bort läggas på annat vis än som skett. Att kommunen inte har följt fastighetsägarnas önskemål om självfallsanslutning och även kan ha brustit i kommunikationen med dem påverkar inte denna bedömning.

Enligt Va-nämndens mening får således den valda lösningen anses vara godtagbar. Frågan om den allmänna va-anläggningen på grund av ledningsdragningen vid de två fastigheterna kan anses ha fått en olämplig utformning ska mot denna bakgrund besvaras nekande.

De aktuella pumparna kan sammanfattningsvis inte anses behövas på grund av den allmänna va-anläggningens konstruktion eller utförande. Skälet till att de behövs är i stället förhållandena på respektive fastighet. Sjöbo kommun är därför inte skyldig att ordna pumpar eller andra anordningar som avses i 19 § vattentjänstlagen.

Va-nämnden lämnade sökandenas talan utan bifall.

*Beslut 2011-11-23, BVa 65,
Mål nr Va 153/09 och Va 154/09*